

РАБОТНИКЪТЪ

(LE TRAVAILLEUR)

ОРГАНЪ НА БЪЛГАРСКАТА СОЦИАЛЪ-ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ.

ЦѢНА:

3 мѣс. 1 л. 25 ст., 6 м. 2 л. 50, 1 г. 5 л.

Въ странство: 7 лева.

10 стотинки всѣки номеръ

ВСИЧКО, ЩО СЕ ОТНАСЯ ДО ВѢСТНИКА, СЕ ИСПРАЩА

ДО РЕДАКТОРА *И. ХР. ГАБРОВСКИ*.

ТЪРНОВО.

АБОНИРАНИЕТО СТАВА:

Търново, у редактора

и въ печатницата „Работникъ“

1 Май (19 Априлий) 1893 год.

Всемирния празникъ на труда се приближава. На 19-й Априлий (1-й Май н. с.) работниците отъ всички просвѣтени страни, безъ разлика на полъ, вѣра и народност, ще напуснатъ работата за да манифестиратъ за въ полза на своето освобождение. Рудниците, фабриците, работилниците и разнитѣ индустриални и търговски заведения пакъ ще опустеятъ. Въ тоя денъ съзнателнитѣ работници въ Европа, Америка, Австралия и въ европейскитѣ колонии на Африка и Азия, наредени подъ едни и същи знамена — червеното знаме на международния социализмъ, възпалени отъ едни и същи чувства, разбудени отъ едина и съща надежда — идеалъ — освобождението на угнетеното човѣчество, дружно ще излизатъ на улицитѣ и ще протестиратъ противъ своето робско положение. Отъ устата на милиони работници ще се разнесе отъ едина о другия край на свѣта освобожденіи викъ: *8 часа работа, 8 часа почивка и 8 часа сънъ*. Какво значатъ тия думи? Тѣ показватъ, че работниците искатъ да работятъ о-малко и да живѣятъ по-добре, тѣ плодеветъ на своята работа. Тѣ искатъ да се издадатъ цѣль едъ международни закони, които да покровителствуватъ трудътъ и да намаляватъ работния денъ на 8 часа.

Ползата отъ тия закони за работниците е очевидна. Съ намаляването на работния денъ ще се увеличи работната заплата, ще се подобри здравето имъ, ще иматъ повече време да четатъ, да се разнавиватъ, да въсчитаватъ дѣцата си, да присѣтствуватъ на събранията да се интересуватъ отъ обществ. дѣтвенитѣ и политически работи. Цѣль огава борбата се води по-лесно съ по-голямъ успѣхъ. Но манифестацията на 1 Май има и друго значение. Той е празникъ на международната солидарностъ, на братството. Въ тоя денъ работниците е преброяватъ и измѣрватъ сили си. Предъ очитѣ на неприятеля правятъ опитъ за една международна мобилизация на армията на трудътъ и се приготвяватъ за предстоящата Социална Революция. Но какъ ще се празнува у насъ

тоя великъ денъ на международната солидарностъ?

Нашитѣ работници сж много угнетени и по-експлоатирани отъ всички други работници въ Европа. Никдѣ работния денъ не е тъй продължителенъ, както у насъ. Работникътъ е оставенъ на произвола на господаря си, който го принуждава да работи колкото иска и го третира като римски робъ. Нашата буржуазна държава не е издала още нито единъ законъ за покровителство на трудътъ и за уреждането на работния денъ въ разнитѣ индустриални заведения. За капиталиститѣ има всекакви права, привилегии и помощи, а за производителитѣ на всички богатства нищо нѣма.

Българската социалъ-демократическа партия, като изразителка и защитница интереситѣ и стремленията на нашата работническа класа и като частъ отъ международната организация на пролетариата, създадена за освобождението на всички угнетени и експлоатирани, най-горѣщо апелира къмъ работническитѣ дружества, къмъ мѣстнитѣ социалъ-демократически дружини и къмъ всички работници въ България да празнуватъ на 19-й Априлий било частно, било публично празника на трудътъ и на международната солидарностъ. Въ тоя денъ тѣ трѣбва да направятъ събрания въ полза на своитѣ искания. На тия събрания, биле тѣ публични, или частни, трѣбва да се обясни значението на международната манифестация за работниците изобщо и частно за нашитѣ, да се взематъ рѣшения за да се настоява предъ държавата да издаде законъ за покровителство на трудътъ и да намали работния денъ въ индустриалнитѣ заведения на 8 часа. Освѣтъ това тукъ може да се говори за положението на нашитѣ работници, за тѣхнитѣ права и начинитѣ на тѣхното освобождение. Най-сетнѣ, добръ ще бжде да се гласуватъ рѣшения, щото за напредъ и нашитѣ работници да манифестиратъ всека година на 19 Априлий.

Ний се надѣваме, че ония работници, които сж вече съзнателни и активни членове въ редовитѣ на социалъ-демократическата партия ще употребятъ всичкитѣ си усилия за отпразнуването на 19 Априлий въ България.

Нека разбератъ нашитѣ разпокъсани и несдружени работници,

че тѣхни най-вѣрни и най-сигурни защитници въ тая освободителна борба сж социалиститѣ тукъ и въ цѣлия свѣтъ.

Да живѣй международния съюзъ на работниците!

Да живѣй международния социализмъ!

И. Габровски.

Работническата заплата.

Преводъ отъ Полски.

(Продължение и край).

Правителството е послушна машина въ рѣцѣтъ на привилегированитѣ класи, то винаги помага на фабрикантина, да притѣснява и граби работника и когато работниците заявятъ своитѣ права противъ капитала, то праща войска да ги застрѣлива, като кучета.

Да се върнемъ къмъ предмета си. Ний дойдохме до тамъ, че работническата заплата е цѣна на една стока, и че тая стока е трудътъ. Отъ тука излиза, че тази цѣна подлежи на сжитѣ закони, на каквито подлежи и цѣната на всека друга стока. Пита се: какъ се опредѣли въобще цѣната на стоката?

Цѣната зависи отъ конкуренцията между продавачитѣ и купувачитѣ. Единитѣ нека да продадатъ по-скъпо, а другитѣ — да купятъ по-евтино. На която страна сж преимуществата, силата, тя ще надвие. Обикновено предложението на стокитѣ е много по-големо отъ търсението, между продавачитѣ ний борба, всеки гледа да продаде стокитѣ си, цѣната опада много ниско.

Когато пъкъ купувачитѣ излизатъ много, а стокитѣ — малко, тогава става противното. Цѣната се подига, хората се неплащатъ, че тия стоки съ всекъ ще се свършатъ и подигането на цѣната става още по-големо. Всеки знае по собствената си кесия, до колко се подигатъ цѣнитѣ на хлѣба въ време на гладъ, цѣнитѣ на дървата и на вѣглищата — зимно време и т. п.

Ами тогава, ако цѣнитѣ ту падатъ, ту се подигатъ, то що служи за мѣрило на печалбитѣ? Тая мѣрилка сж разликата, която сж се похарчили за изкарването на стоката. Напримѣръ, стига цѣната на нѣкой предметъ да се подигне и същата минута капиталитѣ притичатъ въ тоя клонъ на промишлеността, фабрики се строятъ слѣдъ фабрики, най-подиръ толкова много предмети се изкарватъ, щото трѣбва да се продаватъ по-долу, отъ колкото е струвало изработването имъ. Наставатъ голѣми фалимента, стотини

работнически челяди се исхвърлятъ на улицата. Който успѣе да избѣга отъ тая същия, събира останалия си капиталъ и се пренася другаде.

Когато потоцитѣ отъ стоки спадне, когато търсението захване да надмива предложението, когато фабрикантитѣ отново се почувствуватъ господари на положението, — тѣ подигатъ цѣнитѣ и пакъ същата история се повтаря.

Таква банкротства, които не се ограничаватъ само съ едниятъ клонъ на промишлеността, се повтарятъ правилно всеки 10 години. Тѣ се казватъ *промишлени кризи*.

Макаръ истинската цѣна на стоката всекога да се намира по-горѣ или по-долу отъ разносекитѣ за изработването ѝ, по туй паданіе и паданіе презъ извѣстно време се уравновесяватъ съ издържитѣ на производството.

Тия сжитѣ закони, които управляютъ въобще цѣната на стокитѣ, управляютъ сжщо и работническата заплата, *цѣната на труда*.

Работническата заплата ту се подига, ту пада. Това зависи отъ конкуренцията между купувачитѣ на труда — капиталиститѣ, и неговитѣ продавачи — работниците. Ако много работнически рѣцѣ търсятъ работа, капиталиститѣ не се свѣни да окастри цѣната, до като емиграцията (изселването) и гладната смъртъ намалятъ непотрѣбнитѣ рѣцѣ. Тогава цѣната се подига, ако при това работниците сж съдружени и заедно се борятъ съ фабрикантина.

Въ границата на тия колебания, цѣната на труда се опредѣли отъ разносекитѣ за произвеждането на работническата сила, т. е. отъ туй работно време, което е необходимо за произвеждането на тая стока — труда. А произвеждането на самия трудъ се равнява на *работниятъ, необходимъ за да може работника да живѣе*. Но понеже работниците не сж вѣчни и трѣбва да се замѣнятъ съ нови сили, съ по-младитѣ поколения, то при горнитѣ разпроски трѣбва да се притурятъ и разпроскитѣ, които отиватъ за размножаването, за подържането на челядта.

Сега ний можемъ да кажемъ, че работническата заплата е равна на разносекитѣ, които сж потрѣбни за поддържането на работника и на неговата челядъ.

Работниците не изкарватъ никога повече отъ туй, което е необходимо нуржно за тѣхното прехранване.

Виждате, колко безсрамно ви лъжатъ тия, които ви казватъ: „пестни и ще се замогнешъ.“ Да пеститѣ, ама когато можешъ да отдѣлишъ бѣли пари

за четири дни. Ами когато заплатата ти не стига да не умреш от глад? Който ти казва, че с есенцията си се отървете от сиромашията, казва очитъ. Ако капиталистите хвалят, че с „труд и спестяване“ сж разбогатили, недъите им първа, тѣ ви въртятъ. *Не отъ своето спестяване, не отъ своя трудъ сж забогатѣли тѣ, а отъ експлоатацията, отъ грабежа, тѣхнитѣ капитални сж сътворени не отъ тѣхния трудъ, а отъ ванция!*

Работници! събудете се, не вѣрвайте на лъжците, а се сдружавайте и се борѣте за вашата свобода и хлѣбъ!

В. А. К.

ЖЕНАТА И СОЦИАЛИЗМА

(Бебелъ).

АНАЛИТИЧЕСКИ ПРЕВОДЪ.

(Продължение).

Тези тържествени почватъ да се празнуватъ, когато много конкуренти, които са се борили да победятъ другитѣ да живѣятъ, и когато се дѣла християнитѣ и добротѣ, буржуазията пропадането на това, което е по-добро. Какво по-страшно е отъ това, че капиталната наредба!

Оти, тя е причината, за които ний говоримъ, отъ тоя фактъ, че сиромашията се увеличава съ уголъбяване на производството, съ усиленитѣ, понеже тѣ увеличаватъ всѣки денъ и все повече и повече производството, не става ли до тѣхъ-кадъ ясно, че наредбата на сегашното общество е лоша? Какъ тѣй може да се увеличи производството, сирѣчь да се увеличи отъ богатства, когато по-голямата частъ отъ обществото нѣма какво да харчи и вика за хлѣбъ? Очевидно е, че причината на това противорѣчие не е производството. По-скоро причината на това е формата на производството и преди всичко, начина на разпредѣлението на продуктите.

Тукъ Бебелъ забѣлява, че производството се съсредоточава въ ръцѣ само на нѣколцина, а разпредѣлението върви по другъ пътъ.

Производители, който е не можалъ да устои на конкуренцията, става въ повечето случаи посредникъ между производители и потребители.

Числото на тия дребни посредници се увеличава всѣки денъ въ всѣкитѣ клонове на производството. Мнозинството отъ тѣхъ живѣятъ днесъ за днесъ, и сиромашията висн надъ главитѣ имъ; често пѣти гладътъ

ги принуждава да търгуватъ съ най-пикитѣ човѣшки страсти.

Тѣхното увеличаване води подирѣ си слѣдствия. Макаръ и много да работятъ, тия нещастници си осатаватъ пакъ паразити; тѣхния трудъ е непроизводителенъ; тѣ живѣятъ отъ чуждия трудъ като предприемачи. Тоя паразитизмъ става причина да поскъпяватъ стокитѣ; но понеже въ извѣстни случаи не изнася да се подигатъ цѣнитѣ на тия стоки, тогава приобтѣватъ къмъ фалшифициране, подправяние, което става необходимо условие въ търговията. По тоя начинъ измамата и лъжката ставатъ „обществени учреждения“, необходими, както публичнитѣ домове.

Извѣстни учреждения, като напримѣръ, непримитѣ данъци и бачѣтъ, предизвикватъ и право насърчаватъ тая измама и тая лъжа. Слѣдователно, законитѣ противъ фалшифицирането на стокитѣ не могатъ да унищожатъ това положение на работитѣ. Ползата отъ кооперативнитѣ дружества за консомации е незначителна; тия дружества страдатъ почти всѣкога отъ лошото си управление и не служатъ на ония, на които би трѣбвало да служатъ, сирѣчь на работницитѣ.

Очевидно е, че наредбата на обществото не се подобри, когато потребителнитѣ предмети не се получаватъ на право и при най-добри условия. Но освѣнъ това, ще бъде по-полезно да се приготвява храната въ голѣми количества.

Бебелъ доказва, че силни смазва слабия не само въ индустрията и въ голѣмитѣ градове, но тѣй сѣщо и въ селата, въ земледѣието. И за примѣръ, той указва на старитѣ пруски провинции. Въ 1861 г. е имало отъ една страна 424,951 собственници съ 82,883,742 моргена *) земя и отъ друга—1,716,535 собственници съ 10,655,460 моргена земя. Слѣдователно, 424,951 собственници владѣли 8 пѣти по 1,716,535. Той дава още единъ примѣръ за една индустриал, която е свързана съ земледѣието — фабрикуването на захарта. Въ 1881 г. въпрѣки голѣмото развитие на тая индустрия, числото на работницитѣ се намалило почти на 3,000 по причина на усъвършенствуванието на машинитѣ (рапорта на фабрични инспекторъ въ Брюкселъ).

Бебелъ дохожда до заключение, че единственното сръдство за премахването на тия злини е да се отчужди частната собственост и да се направи обществена собственост. Друго лѣкарство нѣма. Слѣдъ тая велика експроприация, обществото ще поеме връхъ себе си всѣкитѣ права и длѣжности и ще нареди всѣко така, щото общественитѣ интересъ да не сръбца противорѣчие въ частния интересъ.

(Словесно)

*) Германска мѣрка за измѣрване пространство.

МАЛКА КОРРЕСПОНДЕНЦИЯ.

СЛИВЕНЪ, Касснеру. Получихме 75 лева отъ абонаментъ.

ЯМБОЛЪ, Касснеру. Получихме 40 лева.

ХАСКОВО, Известному. Защо се необажашъ?

СОФИЯ, Г. Д. Нашии коментари по програмата за умств. развитие на работницитѣ. Ще ги помѣстимъ.

ВИДИНЪ, Касснеру. Получихме писмото и 20 лева за социалистическата пропаганда. Здравѣйте.

КЮСТЕНДИЛЪ, Х. Получихме 40 л. Книгитѣ ще ви се испратятъ.

ВРАТЦА, Библиотекаря на Ученолюб. Др. „Развитие“. Получени 5 лева. Испратихме ви исканитѣ № №.

СОЦИАЛЕНЪ ПРЕГЛЕДЪ.

ВЪ БЪЛГАРИЯ

ВИДИНЪ.

До Главния сѣвъ на Българската социално-демократическа партия,

Дружари,

Тукашната социално-демократическа дружина рѣши да стѣпи въ прѣми сношения съ Главния сѣвъ на Българската социално-демократическа партия.

Тѣй като ний не сме направили това по-отнапредъ, за това и не отговорихме на въпроситѣ, представени чрезъ в. „Работникъ“ отъ Главния сѣвъ на социално-демократическитѣ дружини, за да си дадатъ мнѣнието по тѣхъ.

Предъ видъ на това, дружината рѣши да ви пише за слѣдното.

Тя приема, че най-главнитѣ отъ предстоитѣ измѣнения на Конституцията иматъ твърдѣ реакционенъ характеръ, тѣй като посѣгатъ върху политическата сила както на нашата работна класа, тѣй и на нашитѣ дребни собственници. Намалване числото на народнитѣ представители, петгодишния имъ мандатъ, правото на приемане и отхвърляне на законитѣ отъ 1/3 отъ представителитѣ сж тѣкмо по интереситѣ на успѣващата се наша едра буржуазия, която като събори дребнитѣ собственници и ги тури въ редовѣтъ на пролетариата, добива съ горнитѣ измѣнения възможностъ да загради пътя на тоя послѣдния къмъ законодателството. Дружината приема, че за тая услуга нашата капиталистическа класа има много да благодари на правителството, особено слѣдъ благополучния исходъ на 18-и Априлий т. г.

Ний бързае да искаемъ нашето съчувствие на мисълта да се испроводи единъ делегатъ на предстоящия международенъ социалистически конгресъ, като

върваме, че покрай другитѣ отъ една страна ще уикчи нашии дарности отъ всесвѣтската социална крация, а отъ друга страна, на нашитѣ работници обществитѣ интереси съ интереситѣ на цѣлѣния свѣтъ, политиката на които расте съобразно съ на классовото имъ съзнание.

За делегатъ отъ страна на Българската социално-демократическа партия за участници международенъ социалистически конгресъ дружината избра Никола бровски.

Тѣй като ний, въ Видинъ, нува въпросъ за образуването на перации, то дружината прие да делегата щото да подигне въ тоя въпросъ: дали може у насъ преобладающе значение една дружина за образуване на кооперации.

Отъ Видинската мѣства

НѢКОЛКО ДУМИ

за дружествата и събра

(Скаса държана въ новостан

слагателско дружество въ Плов

„Въ сдружаването е нашето Остани самъ, и ти си вече слабо-станешъ такъвъ: отдѣли се отъ обществото си, и ти ще сѣни отъ най-благороднитѣ нѣща: сж и ти ще вѣстанишъ противъ есам е добро“.

И така, трѣбва да се съединитъ въ нови и нови дружества, да се и да оживяваме съществуващата, да ги подновяваме сполучително на времето, мѣстото и хората, и въобще, да ги туримъ на основания, които гарантита здрава, свободна и весела дѣлба.

Нази ний съединява едно нѣщо — всѣчки ний искаме работенъ и ний съзнаване се намира нашата сила, и нашата основна култура се корени потребността ни за радение. Щомъ да нѣма у насъ това, то ние изгубваме и мъжество, сирѣчь, което е необходимо за възвото ни работенно, а за нѣщо губили бихме и удоволствието, което е и най-енергическото сръдство за нататѣшното ни напредване. И ний, не можемъ да се заглѣ, прочитане или тѣй да се надна ственно развитие въ голѣми редомото ни занятие е такъвъ, щомъ

*) Ний тука печатимъ цѣлата статка нашии другари П. Стоиновъ е дѣла ственото печатарско дружество въ Пловъ, взематъ примѣръ другитѣ словослагателни отъ Пловдивскитѣ си другари за

РАБОТНИЧЕСКОТО ДВИЖЕНИЕ

въ

началото на шестдесетѣхъ години и сега.

отъ П. Акселрода

(Продължение).

Впрочемъ, не само на менъ, членътъ на руската революционна „интелегенция“, която не признава, както е извѣстно, къмъ народната сръда и която не искаше да събори абсолютизма безъ позволение на работницитѣ, не само на мене, казвамъ, а и на всѣхъ силно впечатление събора на германската социална демократия. Не по-малко очуди той и работницитѣ на всѣчки напреднали страни. Тѣзи извлѣчени при това, нагледно илюстриратъ и международната солидарност на пролетариата и международния характеръ на социалната демократия.

Французскитѣ социалисти, които сж организирани въ „федерация на центра“ въ Парижъ и околнитѣ му, пишеха въ свой адресъ, че „поздравяватъ буквално подъ неприятелския огънь свиканото събрание на германската социално-демократия.“

„Съ гордостъ и очудване французскитѣ социалисти слѣдиха вашата борба противъ деспотизма на Бисмарка, разнитѣ фази на нейното развитие, борба, която начената, когато Прусската монархия изгуби Французската республика и която вий продължава да се постоянно възраствающа успѣхъ — бѣи до тѣхъ внимане на затваряния въ тѣхнитѣ и политикѣ депутати, безъ да се гледа въ разтуреността на политикѣ съюзи, на притѣснеността, която се оказва върху вашата литература и

ограбването на ванитѣ касни. Въ сѣщото време; когато вашата буржуазия, както и нашата, въ времето на Наполеона, пѣлзѣше предъ краката на спасителя на капиталистическия строй, германската социално-демократия отъ своя страна, обяви война на човѣка на „кръвта и желѣзото“ . . . и това показва, че ти напълно разбира историческата мисия на пролетариата, който ще премахне классовото раздѣление въ обществото . . . , а заедно съ класитѣ ще унищожи и границитѣ и ще провъзгласи братския съюзъ на освободенитѣ народи.“

Адресътъ на „централния комитетъ на Италианската работническа партия“ къмъ германскитѣ социалисти се захваща съ слѣдующитѣ думи:

„Ний прочетохме резултатитѣ на вашия неотдавна станалъ съборъ въ Сенъ Галенъ и не можемъ да не изразимъ очудването си предъ твърдостта, съзнателността и принципиалната послѣдователностъ, съ които ний зацѣпавате своето дѣло, безъ да се боите отъ преслѣдванията отъ страна на вашето правителство.“

Исканията на резолюцията, съставена въ тоя съборъ, бѣха посрѣщати съ горѣщо съчувствие отъ социалистическитѣ партии на другитѣ страни, а особено рѣшението за свикането на международенъ работнически конгресъ.

Като резюмираме краткия си очеркъ за съвременното състояние на работническото движение въ Германия, може да се каже, че то въ послѣднитѣ 25 год. е направило гигански крачки напредъ. Отъ къмъ размитѣ си въ организационно отношение, то достигна комахай сѣщата степенъ, на която се намира работническото движение въ Англия, макаръ тамъ то да се е захващало най-малко половинъ вѣкъ по-рано, отъ колкото въ Германия. Но

въ идейно отношение — какъ разбратъ рина за съществуването и освобождението на сѣния пролетариатъ твърдѣ много е надминалъ глийскитѣ работници, а до нѣкадѣ и руситѣ на всѣкитѣ страни. Подъ знамето на социално-демократия се извърпватъ всѣкитѣ освободителни и стремления напълно се слѣха съ тѣхъ и стремленията на първата — не само въ теорията, но и въ практиката: по-вече отъ единъ пролетарий виждатъ въ социално-демократическата партия представителница и защитница на интереси. Отъ тука произлизатъ именно чувство на неволното уважение и стражностъ се отнасятъ всѣкитѣ буржуазни социалната демократия. Че социалистическата партия на всѣкитѣ цивилизовани страни е за авангардния на международното работническо движение—това до нѣкадѣ видѣхме въ тѣхнитѣ заявления, направени въ разнитѣ конгреси.

Изучаването историята на германското работническо движение нагледно може да ни покаже до каква степенъ неговото бързо и развитието се дължи на онуй обстоителности, оне отъ първитѣ си крачки се извърпватъ посрѣдственното участие и подъ ръководството на другаритѣ и послѣдователитѣ на Маркса и Енгелса, дѣни отъ историческо-економическитѣ условия на своя учитель, тѣ предпазваха това, както отъ наклонение къмъ сектанство, отъ увлечението отъ грубъ ампиризмъ, отъ путнитѣ успѣхъ. И либералната партия реакционнитѣ партии се стрѣмяха да възвратъ отъ работницитѣ за своитѣ класови интереси. Въ бѣше време, когато предъ германскитѣ

прибрани въ тѣсна сфера; времето и срѣдствата ни сж оскѣдни, пъкъ и всѣкога сме заобиколени съ притѣснения, които ни се налагатъ, едно отъ днешното обществено устройство и, второ отъ буржуазията или тъй да се каже отъ богатитѣ, на които ний сме като роби. защото тѣ, съ своята безбожна, вѣрла и безобразна експлоатация ни ограничаватъ въ всѣко едно дѣло. По причина на всичко това, ний работниците, трѣбва да се събираме помежду си и задружно да се запознаваме съ призванието си като работници, които съставляваме една класа, нарѣчена *работнически класа* или *пролетариатъ*, което е тъй мѣчно, важно и сѣщещено, пъкъ съставлява и задачата за презъ цѣлия ни животъ. Нашето призвание е да покажемъ на другаритѣ си, или на она частъ отъ другаритѣ ни, въ които най-крѣпко сж закоренени старитѣ добродѣтели на прагѣдитѣ имъ, да се запазятъ отъ легкомислието и отъ страститѣ къмъ заблудение, да се въспитатъ въ началата на сериозността и на дѣятелната сила за освобождението ни отъ това настѣпнающе още по-зло иго—ето каква е задачата, достойна за усилията на благороднитѣ дѣители.

Колкото повече самитѣ ние задържаме, развиваме и укрѣпваме въ себе си е нашъ спомѣнитѣ сѣщещени начала, толкова по-напредничаво върви достиганieto ние отъ наша страна. Ето защо е необходимо да се сдружаваме въ *дружества*. Тѣ ний сж главноот сѣдство, за да се облагородимъ ний, а пъкъ това облагородяване ни довежда да съзнаваме: кои сж причинитѣ на нещастията ни.

Тукъ азъ ще поговори, като какви трѣбватъ да бѣдатъ нашитѣ сдружавания и каково то каква полза имаме отъ тѣхъ, освѣнъ го ще кажа, азъ ги подраздѣлямъ: 1) на засѣдания въ дружеството или събрания, които ний ставатъ всѣка седмица т. е. *еженедѣлни събрания* и 2) които ставатъ месѣчно т. е. *ежемѣсечни събрания*.

1) **Еженедѣлни събрания.** Три, четири, пет или повече работници, които живѣятъ въ далечъ единъ отъ другъ, да се събиратъ наедно презъ свободното си време въ тѣдела или други празници и за нѣкой и другъ частъ да разсѣждаватъ върху разни въпроси биле тѣ обществени или економически. Такива еженедѣлни събрания вие особено биватъ полезни не само за възрастнитѣ работници, но и за младитѣ.

Нека не мисли ни единъ отъ другаритѣ, че обстоителствата не му позволяватъ да прави таквъзъ нѣщо, нека не се оправадава, че не е билъ честитъ да живѣе между такива хора, отъ които би можалъ да се ползува, като се събира съ тѣхъ. И така да е до негдѣ, сѣ пакъ трѣбва да жертвува нѣщо, било отъ времето си, било отъ почивката си, било отъ срѣдствата си за сдружаванieto съ добри и умни друга-

ри, или и съ други таквиъ хора. Това благородно самопожертвуване отпослѣ ще му бѣде възнаградено многократно. Чуйте другари, имайте си на умъ това сѣтло дѣло, и ще дойде време да въблагодаримъ за това.

2) **Ежемѣсечни събрания** (конференции). Тѣ ставатъ отъ работниците на цѣлия градъ (тукъ не трѣбва да се гледа на формата, а на срѣдствата и обстоятелствата, съ които разполагаме, които ни позволяватъ да се събираме по единъ или половина день въ мѣсеца). Всички работници безъ изключение трѣбва да се събиратъ на тѣзи събрания и правилно да посѣщаватъ засѣданията имъ. *Ако би нѣкой да е слабъ, то за него още по-необходимо се явяватъ таквиъ събрания; ако нѣкой стои по-горъ отъ знанията си или практиката си, то той трѣбва да се събира, за да има случай да се покаже полезенъ на другитѣ. Но всѣкой е слабъ, ако да се сравни съ всичкитѣ други, земени на едно. Всѣкой може и трѣбва да се научава нѣщо отъ другитѣ, а тъй също и отъ своя страна да научава другитѣ. Може ли да бѣде по-прекрасно нѣщо отъ това, гдѣто да се сдружаватъ? Могатъ ли да бѣдатъ по-свѣтли минутитѣ отъ ония, които се прекарватъ отъ братя по призвание да си предаватъ едни на други мислитѣ и чувствата? Ето, отистина, хора, на които можеть би челоуѣкъ да гледа и да се нагледа! Нима не ще се върне у дома си, въ запитията си по-живъ и позакрѣпналъ, всѣкой единъ отъ ония, които сж били на таквиъ събрания!....*

Ето защо, гдѣто има таквъзъ събрание или дружество, безъ друго трѣбва да се присѣдинява челоуѣкъ и живо да се намиса въ него. Ако нѣкое отъ таквиъ-то дружества или събрания не върви както трѣбва, то добритѣ му членове трѣбва не да се отчайватъ и да се оттегляватъ, а да го оживяватъ чрезъ вписанието на материалнитѣ си помощи, или пъкъ опредѣленитѣ такси, или за да се подобрятъ основанията на устава, или съвсѣмъ да се подновятъ, или пъкъ за да се предприематъ нѣкои нѣща, съобразни съ нуждитѣ и времето, като отваряние библиотеки, задружни прочитания и разисквания върху разни въпроси и др. такива. Ако пъкъ дружеството съвсѣмъ е рѣждяло то мѣчно се тѣтри къмъ напредничави нѣща и не може да се съживи, то трѣбва или съвсѣмъ да се развали, или да се състави отново нѣкое друго дружество отъ ония, които би желали по-живо и по-напредничаво да работятъ.

Впрочемъ, за се съставятъ работнически дружества на всѣкъдѣ, за да стане участвуването въ тѣхъ, безъ изключение, обятелно за всѣкой единъ работникъ—за необходимостта отъ тѣзи нѣща, стигатъ за прѣвъ нѣтъ само ония основания, които

ни казахъ. Когато съставянieto работнически дружества се тури на по-широка нога, и когато тѣ се сдобиятъ съ многостранно развитие, тогава лесно ще бѣде да показваме причинитѣ за упадѣка на сѣществуващитѣ и сѣществуващитѣ работнически дружества. За сега ще кажа, че мѣжду всичкитѣ причини, които най-много сж прѣчили на насъ работниците да участвуваме въ дружествата, или обществени работи сж тѣзи: отъ една страна това, гдѣто самитѣ ний не съзнаваме както трѣбва важноста на призванието си, а отъ друга страна, тѣлото самодоволство на самитѣ насъ. Когато съзнаваме призванието си, когато се стремимъ къмъ постоянно самообразование, тогава сами отъ себе си ще се подбуждаме къмъ това, та сѣ по-многостранно и по-многостранно да правимъ мировъзрѣнието си и сѣ по-дѣятелно и по-дѣятелно да се намисаме както въ дружествата, така сжщо и въ общественитѣ работи. Всичко това, ний не трѣбва да го имаме само предъ очи, но и на дѣло. Азъ мисля, че ний другари, ще имате потребното желание и ще бѣдите въ състояние сами за сега да обсъдите, да размислите върху тѣзи нѣща и практически да се воспользвате отъ основанията, които показвамъ въ туй си разсѣждение. Онии, които е преданъ на общественитѣ работи, немислимо е, да не гледа съ всичкитѣ си сили сѣ повече и повече да склонява другитѣ къмъ себе си; немислимо е да не се отнася съчувствено, когато другитѣ се стремятъ да пробудятъ у него по-жива енергия за общественитѣ работи; немислимо е и той отъ своя страна да не се стреми, щото себе си да съглежда въ другитѣ, а другитѣ да съглежда въ себе си. „Да се стреми човѣкъ къмъ обществено, казва единъ мислителъ, това е *сжщинека нравственостъ*“. Понистото за *любовъ* къмъ другитѣ се състои не въ туй, щото ти да стои само въ насъ, а въ туй, че трѣбва да излиза навънъ и да влиза въ общность съ всичко, което е вънъ отъ пей. Да има челоуѣкъ общность съ хората отъ къмъ нравствена страна, не е нищо безразлично или което да зависи отъ кефа на личността; а е именно, нравствена работа, важенъ елементъ, който влиза въ разрѣшаванieto нравствената задача на живота. Ако всичко това е крѣпо, *въобще, за общественото живѣние*, то още по-вѣрно трѣбва да е *за онова общественно живѣние*, което зависи отъ призванието и отъ иманието една и сжща обща работа. Като размислювахъ дълго време по тѣзи нѣща, достигнахъ най-послѣ до тази мисль: *рабочническитѣ дружества или събрания съставляватъ неотемлемата умствена атмосфера на живота на работници, въ тѣхъ намира работнически животъ най-съответствующето си изражение; работни-*

ческитѣ дружества и събрания сж неговий плодъ, който отъ свои страна пъкъ принася нови плодове.

Напослѣдѣкъ другари ще кажа, че ний, които сме се събрали тукъ на засѣдание, които сме се сдружили и сме съставили това дружество въ Пловдивъ, (т. е. Бѣлг. Типографско Дружество) да не се колебаемъ много-много, но задружно рѣка за рѣка да вървимъ къмъ напредѣка, нека да бѣдемъ като примѣръ за други.

Привиквамъ се другари, въ името на нашитѣ интереси, да живѣе дружбата!

И. Стоиновъ.

РАЗГРАДЪ.

Пропаданieto на казанджилѣкътъ.

Забѣлѣзва се, че у насъ става единъ корененъ превратъ въ срѣдствата за производство, въ орѣдята на труда, а отъ това и въ начинътъ на производството. Занаятитѣ отъ година на година пропадатъ, нѣкои съвсѣмъ се унищожаватъ, а други приематъ по-нова форма. Казанджилѣкътъ е отъ родитѣ на първитѣ. Този занаятъ отъ день на день, отъ година на година пропада, и то не само въ нашия градъ, а изъ цѣла България. Преди 8—9 години той много работѣше. Нашитѣ казанджии тогава денемъ и пощемъ работѣха и много печелеха. Оката на обработения бакъръ се даваше 6 лева, килограмъ — приблизително 4'60 лева. Сега той е слѣзалъ до 2'80, 2'60 та даже и до 2'40 л. килограмътъ. Въ нашия градъ има 5 дюкени, които работятъ бакъръ. Но отъ тѣхъ само двата се крепятъ на по-здрава основа, а останалитѣ три сж почти пропадали или сж готови при една по-силна конкуренция да се разсипятъ. Работятъ сиромаситѣ денемъ и пощемъ, убиватъ се отъ работа, по съ надѣжда, че ще спечелятъ по напаянитѣ. Колко тѣ печелятъ, то е извѣстно. Като не можатъ да противостоятъ на европейската конкуренция, тѣ продаватъ своитѣ стоки съ много ниска цѣна, отъ което нищо не печелятъ, или пъкъ се възвръщатъ тъй, както сж и отишле.

Да минемъ въ Руссе. Тамъ ще намѣримъ всичко 6 дюкени, отъ които само единъ работи повече, а останалитѣ сж както въ Разградъ. Сжщото е и въ Шуменъ. Тамъ има около 18—20 дюкени. Отъ тѣхъ само нѣколко сж по-заможни и повече работятъ. Това е обща участь на всичкитѣ казанджии изъ нашенско.

Но кое е причината, гдѣто у насъ и особенно казанджилѣкътъ пропада? Преди освобождението, подъ гнетѣтъ на турското, ний ний не можахме да почувствуваме по-нови нужди, Западна Европа не можеше да ни влиае. Но днесъ не е вече тъй. Ний днесъ всичко копираме, всичко

приятъ се испречи въпросътъ: или да се хвърли ето сѣ въ обятията на Бисмарка и на юнкерската партия, на която послѣдния бѣше водителъ, или пъкъ да се слѣпо и безусловно да вървимъ слѣдъ либералитѣ, които защитаваха интереситѣ на политическата свобода въ 60-хъ години.

Нѣкои отъ ръководителитѣ на Лассаловскитѣ съюзъ готови бѣха да се съблазнятъ отъ народолюбивитѣ обѣщания на реакционеритѣ и да превърнатъ работническото движение на Германия въ тѣхно слѣпо орѣдие противъ опозиционното настроение на буржуазията, (за което отчасти спомогнали грѣшкитѣ на погинали тогава основателъ на тоя съюзъ), но отъ тази крачка, толкова срамна за честта на германскитѣ работници, колкото и пагубна за тѣхнитѣ интереси, бѣха въспрѣни отъ усилията на ничтожната въ онова време група Марксиста на чело на която стоеше Либкнехтъ.

Бѣше му предложено да редактира единъ цѣлъ отдѣлъ, съ неограничено право да пропагандира социализма, въ „Сѣверо-Германскитѣ Всеобщѣ Вѣстникъ“, който бѣше миналъ на страната на Бисмарка. Заедно съ това агентитѣ на Бисмарка всѣкагъ се стараха да обезпечатъ сътрудничеството въ този вѣстникъ на Маркса и Енгелса, които така ги гарантираха съ неограничена свобода да освѣщаватъ економическитѣ въпроси отъ гледна точка на социализма. Всичко това се правеше съ цѣлъ да изолиратъ либералитѣ и отъ една страна по-срѣдствено или непосредствено да въспитаятъ въ работниците вражда противъ либерализма, като къмъ учение съвършено враждебно на тѣхнитѣ интереси, а отъ друга — да поддържатъ въ буржуазнитѣ маси страхъ предъ „червения призракъ“. Венчки срѣдства бѣха употребени за задържанieto

на Либкнехта въ редакцията на Бисмаркскитѣ органъ, *) а подирѣ, слѣдъ като е излѣзалъ отъ пей, за привличанieto му. Но съ нищо не можаха да примакнатъ. Като не забравяме, че интереситѣ на буржуазията и работниците сж противоположни, Либкнехтъ разбра, че до колкото ти „се явива революционна въ борбата си противъ абсолютната монархия, противъ феодалната поземлечна собственост и дребното запалтчиство“, до толкова ти подготви почва и за социално-политическата самодѣятелностъ на пролетариата. А тъй като освобождението му може да се извърше само чрезъ тѣзи дѣятелностъ, то ясно е отъ гледна точка на всѣки съзнателенъ марксистъ, че каквото и да е съглашение съ реакционни елементи отъ обществото бѣше измѣна на основнитѣ интереси на работническата класа.

Но отъ друга страна, сжщата гледна точка на политическата самодѣятелностъ на тѣзи класа, като основно условие за нейното освобождение, предпази Либкнехта и неговитѣ малцина привърженици отъ друга крайностъ — отъ „временно“ отричане отъ всѣкаква пропаганда на социализма и преобрѣщанieto на работниците въ слѣпо орѣдие на либералитѣ. За да се воспользватъ отъ политическото движение, причинено отъ борбата на либералната буржуазна партия въ Феодално-правителствена, за разширенieto политическитѣ права на работническата класа, като го възбудятъ къмъ широка и енергическа самодѣятелностъ въ борбата за тѣзи права -- ето къмъ какъдѣ гласаха марксиститѣ тѣхната гледна точка на либерализма и социализма.

*) Препращанieto на този вѣстникъ въ органъ на Бисмарка се извърши задъ гърба на Либкнехта, тъй щото, както той, така и сътрудника му Марксъ забѣлѣзаха това само тогава, когато промѣненieto въ направлението му излѣзе на явѣ.

Да агитиратъ въ срѣдата на работниците въ името „на най-близкитѣ цѣли и интереси“, да ги организиратъ въ *самостоятелна* общественна сила за защита на тия интереси, енергически да поддържатъ и подтикватъ напредъ, *като се опиратъ на тази сила*, либералитѣ въ борбата ний за политическата свобода — такава бѣше едната страна на задачата, която си тури Либкнехтъ и другаритѣ му въ 60-хъ години. Теоритическото изяснение на положението на Германскитѣ пролетариатъ въ съвременното общество и условията за неговото освобождение, съ една дума, пропагандиранieto на социалистическото учение, бѣше другата страна отъ дѣятелността на тѣхната програма. О тази програма тѣ непоколебимо се държаха и благодарение на това, сполучиха да създадатъ въ края на 60-хъ години социално-демократическа партия, която бързо привличала напредналитѣ слоеве отъ германскитѣ пролетариатъ и която въ сжщото време, стана единствена сериозна опора за политическата свобода въ Германия. При първитѣ успѣхи на пруското оръжие, германската буржуазия падна на колѣне предъ Бисмарка, поклонила му се, като на свой гений, едвამъ не като на Богъ. Само пролетариата, който се ръководи отъ социалната демократия, се явива до сега непримиримъ врагъ на реакцията безъ да се страхува отъ всевъзможнитѣ малнинации на послѣдната.

(С. Пидва).

заемаме именно от Западна Европа. Заедно с разни моди, у нас се вмъкват с по-нови и по-нови пужди, а от това и нови средства за удовлетворението им.

До като по напред употребявахме бършителни сесдове, които ни утравиха, сега ний готвим и бдем в чугунени, които с по-здрави по-ефтини и по-добри. Възсто да купуваме тукашните — бършителни, ний си исписваме направо от европа чугунени, защото, както казахме, тй с по-ефтини и по-добри. Естествено е, че напите казанджии ще пропаднат и даже съвсем ще се съспият, тй като тй не могат да конкурират с европейските сесдове, които се обработват в по-голям количество и с по-нови и по-усъвършенствувани машини, а не с първобитни счива, с каквито напите занаятчи оиде си служат. Тй ще се съспият съвсем и ще станат пролетари, нищо не имбющи работници, които, за да си искарат прехраната ще бждат принудени да се населят у богатият, у капиталистът да работят. Това вече става. Много казанджии напущат занаята си и отиват да работят на друго. И не само с казанджии се случва това. Всичките занаяти днес пропадат, всички занаятчи се оплакват, че занаятите им пропадат, че печалби нямат и др. т. Но тй трябва да се поразмислят надъ своето си положение, трябва да искат да си подобрят живота. Тй трябва да разберат веднаж за всекога, че нищо друго не е в сила да ги извади от това мизерно и унижено положение, освен социализма. Само общественото владение на всички средства за производството и общественото ползуване от произведените с тйх богатства обхваща на всекога един човшки усгорен живот. Това трябва всекога да имат предъ видъ всички наши дребни занаятчи и насмни работници. . .

Глигоръ Тодоровъ.
(казанджия).

СЛИВЕНЪ.

Буржуазната нравственостъ.

Противниците на социализма [богаташи-тй и всички, които ги поддържат] ни обвиняват, че ний, социалистите, сме искали да дбим на хората имането, че сме искали женит да станели общи, че сме разпространявали разврата, че сме подпомавали религията [вбратата] и нравствеността и още какви нещени дивотии не разпространяват тй, само и само да ни очерият и представят предъ очите на честните човшци, като най-диви хора; но всичко, въ което ни обвиняват, го вършат самит тй, хемъ, както си мислят, на законно основание, което ей сега ще видим по надолу.

Социалистите искали да дбят на хората имането! трябва тй на четири страни; по така ли е въ сжщностъ? Азъ ще попитамъ самит работници, каквито и да би биле тй: кой Ви принуди да си напусните дюкентчетата и сега да се скитате „не мии не драги“ като проседи от фабрика на фабрика, и да си търсите прехраната? Социалистите ли, или капиталистите [богаташите]? Ами кой принуждава сега напите занаятчи, неволно да си захвърлят сечивата и да търсят прехраната си другаде? Какъ ли социалистите?

Вий, работниците и занаятчи, много добръ знаете, че испреди, всекой един отъ васъ, рахатъ — рахатъ си искарат прехраната, „зиманията — даванията“, бйха добри, живяхте си по-добръ, но сега, отъ какъ се загуби капитализмътъ у насъ, вашит „зимания — давания“ почнаха да ставатъ мънички, не че нйма „алтъгъ — веришъ“, сега е даже пет пъти повече, отъ колкото преди, по всичката работа е тука, че „алтъгъ — веришъ“ влзбоха въ рацйт на тйзи, които владятъ богатствата — на капиталистите, а ви се прозирате и махате краката си безъ работа пълъ денъ и чакате дано се поуправятъ „алтъгъ-веришъ“; но това, за васъ нйма и да бжде, защото колкото се усилятъ „алтъгъ — веришъ“, това е за въ полза с на богатият, което лйщо, мнозина отъ васъ вече много добръ сж разбрали.

Напр. „препитането“ на толкова семейства отъ Сливенъ. Котелъ, Йеравна, Градецъ, Ичера, Медвенъ и други околн мбета, които се занимаваха с аби и паеци, сега 15—16 фабрики въ Сливенъ имъ отнеха хлббеца, сир. „препитането“ на хиляди бди семейства сега се трупа въ кесит на Сливенските фабриканти, които преди 7—8 години бйха обикновени „кара-абаджии“ — есафи, а сега не можъ отиде на предъ имъ, въ малко

едно време, построиха палати — станаха господари. Търговецътъ Мирковски и С-е, държи въ економическа зависимостъ, почти всичките бакали въ града и околността — живбт на гърба на всичките, тй като всичките отъ него си купуватъ стоката, а той, отъ това непременно печели по 3 или 4 % и слдователно, като по-капиталистътъ отъ тйхъ, има възможностъ да ги конкурира — да ги съенне окончателно.

Това вече разбиратъ не само бакалитй ни, но и една голъма частъ отъ напите занаятчи, които, като не могатъ вече да се „препитаватъ“ отъ своит си дюкентчета, напущатъ ги и отиватъ, кой по фабрики, кой по лозита; други пъкъ ставатъ чиновници, само и само, да искаратъ „тригъ и половина“, както казватъ тй. Нйкой отъ тйхъ, който не може да намбри такава работа, която да задоволи всичките му потребности, почва да продава, каквото има: лози, сесдове, дворъ, покщипина и пр. докато остане „голъ-голинчикъ“, на което идатъ на помощ и увеличающит се, отъ година на година, данъци, които най-много тбжатъ на гърба на срдията ржка хора.

Кой се ползува отъ това? Кому въ рацйт отиватъ имуществата на пропаднали занаятчи? Сиромасит като нбятъ пари, не могатъ да купуватъ. Набрно, отиватъ въ рацйт на социалистите, ще кажа азъ! — Социалистите сж раздбляли имането на хората, а? — Нали тй?

Обвиняватъ ни още, че сме искали да бжде жената обща, че сме разпространявали разврата и подпомавали нравствеността, което е гнусна и подла клввета, отъ страна на противниците ни. По-чудно е това, че туй, въ което ни обвиняватъ, тй самит го вършатъ, което ей-сега ще разберемъ.

Нашата „срдия ржка“ — хора — занаятчи и работници, преди 10—15 години, рахатъ-рахатъ си искараха прехраната, както за себе, тй и за домашните си, отъ което женит и дщерит имъ, не се принуждаваха както сега, да ходятъ да работятъ по фабрики, лози, градини и т. н., сирчъ, нймаме възможностъ да се развратяватъ; но сега, когато богатият имъ зимаха „хлббеца“, когато „препитането“ стана май мъничко, женит и дщерит на бдната класа се принудиха и противъ волята си, да ходятъ по фабрики, лози и градини, да работятъ и се прехранватъ; тамъ, тй се изложени, на какви не щете искушения и измами, слдствие на което се разпространява бърже-бърже разврата между тйхната срдя. А кой е причината на това? Ще остави самит заинтересовани да си отговорятъ: а азъ, за да не бжда голословенъ, ще потвърди горното с нйколко дйствителни факти изъ живота на напите честни (?) фабриканти.

Единъ Сливенски фабрикантъ, доста интелигентенъ на гледъ, се е мъчилъ преди нйколко време да обезчисти едно младо, доста красиво, пиянче [момиче], което му перяло вълна. Ако не е негово величество „Закона за печата“, то ще бжде интересно да се съобщитъ подробностит по това скандално дбл, което се свършило с сконфузването на самия фабрикантъ. Другъ единъ фабрикантъ е каралъ най-красивит циганки, да му метатъ стаята, слдъ което ги задържалъ по единъ часъ и повече при себе си.

Управители на една фабрика лйто сж, обезчеститъ една българка нйколко пъти, която сжщо имъ перяла вълна. Другъ единъ фабрикантъ постоянно е експлоатиралъ тлото на много свои работници, които заплашвалъ, че, ако не се съгласятъ, ще ги испеди изъ фабриката. Пъкъ другъ единъ фабрикантъ, човбкъ доста възрастенъ с поблели коси, си е позволявалъ предъ очит на самит работници, да бърка въ назвитъ на циганит, отъ което зрелище, работниците му, засрамени, избгвали на вгъ да не гледатъ господари си какъ безцеремонно си служи с тлото на измъченит отъ работа женици, на които не имъ е стигало сиромашка и запанашени отъ гладътъ, сж търпели гаврънцата надъ своето тло. Ежъ времена, времена! На какви ли още работи ще бждемъ свидетели? — Оиде другъ, единъ фабрикантъ пакъ предъ очит на работниците си, какви нещете своеволия си е позволявалъ надъ мъжческите тла на изнуренит отъ убийствената работа, женици.

Да продължаваме ли още? Но стига, че и отъ това, което изложихъ, ясно може да се разбере, кой разпространява разврата и кой подпомава нравствеността. Набрно, пакъ социалистите сж забъркали тая каша, е? — Подобни факти сж стотици могатъ се събра изъ живота на напите

фабриканти. Даже тй не се срамуватъ, а нбкждъ се и хвалятъ за геройските си подвизи; особено лйтно време, когато женит ходятъ да ператъ вълна, тогава имъ се отвари широко поле, да ги упражняватъ честити и благородни си занаят. Напния градъ за сега представлява огроменъ публиченъ домъ; нйма сиромашка къща, гдто жената или дщерята да не сж осквернени отъ свщениит капиталистически рацй, особено, ако тй не сж динъ грозни. Не пж да говоримъ за циганската махала. Ако влеземъ и въ него лабиринтъ на човшката мизерия и разиратъ, кой знай какви ли работи не ще се откриятъ, картината тамъ вече ще се допълни; но, въпрочемъ, това го много добръ знаятъ напите граждани; тй щото излишно ще е да продължаваме откритията си.

Колкото за религията, ний социалистите, ето какъ мислимъ: че тя (религията) се подпомава и съспива отъ съвсемъ други причини — отъ влиянието на економическото развитие. Вбраването на хората въ каквото и да е, напълно зависи отъ тйхното умствено развитие и отъ економическите условия, въ които се намира дадената страна.

За насъ, социалистите, религията до толкова ни важи, до колкото тя се явява като пречка за съзнателното разбиране естественни законъ на историческото развитие на обществото, отъ страна на угнетената класа.

Отъ горното се вижда, че Социалистите по никакъвъ начинъ не подпомаватъ религията; тй като, тй призаватъ, че вбратата и въобще всичките религиозни вбравания, напълно зависятъ отъ економическите условия въ които се намиратъ хората, и че, щомъ тй (економическите условия) се промбятъ, промбятъ се въ сжщото време и вбраванията на хората.

Прочее, всичко въ което ни обвиняватъ и хулятъ противниците ни, го вършатъ самит тй, което видяхме по-горъ; та всичко, което сж изричали тй (противниците) изъ позлатенит си уста противъ насъ, остава за тйхна смбтка. Отъ всичко горъ-казано нека работниците видятъ кои сж истинските имъ приятели, капиталистите ли, или Социалистите? Кое то колкото по-рано направитъ, толкова по-добръ за тйхъ и въобще за цблото измъчено и изнурено човшество.

ВЪ СТРАНСТВО

Белгия. Конгресътъ на Белгийската работническа партия. — Франция. Международния конгресъ на шпанарит въ Цюрихъ.

На 21 Мартъ въ г. Гандъ се откри конгресъ на Белгийската работническа партия. Тамъ бйха представени 261 групи отъ 315 делегата.

Най напредъ се откри и разисква въпросътъ за уреждаването на единъ международенъ работнически комитетъ, който ще се грижи за общит интереси на социалистическото движение въ цблъ свбтъ.

По тоя въпросъ, единъ отъ делегатит на име Серви, представи единъ проектъ за организирането на тоя комитетъ, който се и прие. Слдъ това, конгресъа взе ршение за да се испратит делегати на международния социалистически конгресъ въ Цюрихъ, които да представяватъ Белгийската работническа партия. Отъ главния свбтъ на партията за делегатъ се избра Ж. Волдерсъ, а избирането на другит делегати се предостави на мбстнит дружини. Въпросътъ за освобождението на жената бйше повдигнатъ отъ гражданитъ Врие Емилиа и Клан. Слдъ тйхнитъ прекрасни рчи, които бйха посрщнати сж живъ восторгъ, конгресъа взема ршение да поддржа освобождението на жената на жената, които сж подчинени гражданки, заробени политически и експлоатирани економически отъ сегашната капиталистическа паредба. Ето това ршение: „конгресътъ ръководитъ отъ програмата на работническата партия и отъ ршението на международния социалистически конгресъ въ Брюкселъ обявява: че работническата партия ще употребява всекакви възможни срдства за унищожението на всички законни распорядения, които освбщаватъ гражданското, политическото и економическото робство на жената.

Че ти (партията) ще иска право на общо гласоподаване еднакво за мъжът и жената;

Че ти ще приема женит въ всичките си политически и економически организации като членки и управители;

Че ти [партията] иска тйхното участие като избиратели и избираеми въ всичките економически и политически комитети и въ благотворителнит дружества: общински свбти, въ работническите сждиница-

въ индустриалнит свбти, рителнит бюра;

Че ти ще ги поддржа въ най близки некапна“.

По въпроса за общото гласоподаване конгресъа прие слдующето ршение:

„Работническата партия съставя та программа нека провъзгласи общото гласоподаване чисто и 21 г. и 6 мбсеца мбстожителите опредбятъ една и сжца възрастъ тическото и гражданското възрастъ поддържатъ по предидишнит си за общата стачка въ случай, че отхвърли общото гласоподаване“.

Разисква се тй сжщо въпросъ нагандирането противъ кръвния сир. противъ военщината. Конгресъа да се пропагандира най ефе въ цбля Белгия идеята за въплъщение и тая пропаганда да води отъ главния свбтъ на партията.

Най сетит конгресъа рши да жи въ всичките кооперации на осемъ часовни работенъ денъ. И се общия свбтъ на партията, си останаха пакъ сжщитъ сж на гражданката Емилиа Клан. Конгресъа избра за членъ въ общата партия и рши да се папата рбч въ двата главни Работническата партия.

Конгресътъ се затвори сж живбт Работническата партия! всеобщото гласоподаване!

Идущия конгресъ ще заседава

Въ началото на м. Августъ Цюрихъ освбтъ главния между социалистически конгресъа частенъ конгресъа и шпанаритнит страни на свбта.

Съ едно възвание къмъ работническите отъ шпанарската на разнит страни, Главното работническо дружество по пок Германските и Австрийските работнически съюзи, свиква между конгресъа въ Цюрихъ, който и най главна задача да групира, всички отдлни работници, тй юзи въ единъ общъ международенъ конгресъа.

Ето по главнит въпроси, разискватъ тамъ:

„Да се създаде класа за международнитъ страни“.

„Да се създаде международна партия отъ шпанаритъ“.

„Да се даватъ отчети корпорациите за статистики“.

„Да се издаватъ дружествени вбвска народностъ и да се издадатъ общи и еднакви вбвска народностъ“.

Немце съмбни, че този конгресъа много голъма важностъ за социалистическото движение. И ната международна организация, талиститъ, при тая убийствената ция, съединението на работнически и необходимост. И скоро се съединитъ и органи международни занаятчийски свиници и се присъединитъ къмъ ния съюзъ на Социалната т толкова по скоро ще осъществятъ си цблъ — социализма.

ОБЯВЛЕНИЕ.

Излззли сж слдующитъ Бълг. соц.-демократическа В

1) Що е социализмъ и има ли насъ? отъ Д. Братановъ. Търново 1891 г.

2) Какво искатъ социал-демократъ. Хр. Габровски. Търново 1891 г.

3) Първий Май. Превелъ Германски 1892 г.

4) Коллективизмътъ, отъ Жюль Г. Н. Хр. Габровски. Търново 1892 г.

5) Какъ е и какъ трябва да хелмъ Либнехтъ. Превелъ Шуменъ 1892 г.

6) Работническото движение и мокрация. Превелъ отъ руски Х. година.

7) Опитъ върху Научния Социализмъ критика на капиталистическото производство. Превелъ отъ френски 1892 година.

8) Социализмътъ и задачата на работна класа, отъ Д. Благоевъ. година.

9) Религията на Капитала отъ Превелъ Г. Бакаловъ. Шуменъ 1892 г.

10) Августъ Бебелъ (германски столаръ) отъ Поль Лафарга. Превелъ Хр. Габровски. Шуменъ 1892 г.

11) Кой на чий гърбъ живбт, отъ Превелъ Е. М. Шуменъ 1892 г.

12) Коммунизмътъ и Економическото отъ Поль Лафарга. Превелъ отъ френски. Шуменъ 1893 г.

Търново, Кооперативна печатница